

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.-
polletna . . . K 2.-
četrletna . . . K 1.-

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 18.

V Ljubljani, dne 4. maja 1917.

Leto X.

Ljubljana, 30. aprila 1917.

»Frankfurter Zeitung« izhaja v mestu Frankobrod na Pruskem. Ta list ki se posebno zdaj tudi v slovenskih dnevnikih večkrat imenuje, je glasilo nemške vlade. Ta list je zapisal te dni te-le resne besede:

»Množe se znamenja, da se bližamo svetovni lakoti. Narava (!?) se bo maščevala, da mislijo ljudje, ki blazno precenjujejo svoje tehnične iznajdbe, da smejo več let posvetiti ne glede na meje, ki jih stavi narava, samo uničenju in le uničenju.«

»Frankfurter Zeitung« ima prav. V hudih časih živimo. Napuh in lakomnost sta povzročili sedanjo strašno svetovno morijo, ki jo noče biti konca. Bojimo se še hujše dobe. Polje se obdeluje posebno v državah, ki so zapletene v vojsko, slabo. Drugače tudi mogoče ni. Saj stoje najkrepkejši ljudje v strelskih jarkih, slabiči pa skrbe v zaledjih za narod strelskih jarkov. Junaško prenašajo britkosti časa ženske, otroci in starci in največji slabiči, toda za obdelovanje polja jim manjka tistih krepkih moči, ki branijo domovino. Naj se li čudimo, ker prihajajo s celega sveta poročila, naj se tudi letos ne pričakuje dobra letina. Molimo ponižno, naj Vsemogočni prikrajša te strašne čase. Marijin mesec, majnik, mesec šmarnic, oj, v njem molimo, otroci Eve, naj izprosi pri svojem božjem sinu, naj se končajo ti strašni časi. In molimo in prosimo pred vsem: Marija, izprosi pri svojem Božjem sinu, da postane svet krotak in ponižen.

× × ×

Iz Genfa so poročali 30. t. m. nemški listi: Ob priliki, ko je Wilson (predsednik ameriških Združenih držav) izjavil, da Nemčija ne bo sklenila posebnega miru z Nemčijo, je odločno opozarjal, da se Amerika ne bo z nobenim Hohenzollerncem pogajala o miru.

Če je Wilson res tako govoril, se seveda ne more kar tako meni in tebi nič trditi. A če je to tudi rekel, moramo pomisliti, da je Amerika šele pričela vojsko. Ameriki je dozda vojska pri našala le dobičke, ki se jih drži kri. Čutila bo tudi zdaj sama »dobrote« voj-skine šibe in bo še hlepela po miru.

× × ×

Budimpeštanski uradni list je priobčil naslednje lastnoročno pismo na ministrskega predsednika:

Ljubi grof Tisza!

Po zasedenju prestola sem našel za dobro potom neposrednega stika spoznati razne smeri ogrskega javnega življenja in nazore voditeljev strank o položaju in nam danih nalogah.

Zato sem ugodil Vašemu predlogu, poklicati k sebi vodilne člane ogrskih političnih strank, ne glede na to, kateri stranki pripadajo ter opetovano na njihovo prošnjo sprejel voditelje manjšine.

Po koncu teh avdienc ne vidim nobenega vzroka, da bi se ločil od vlade, ki ima v poslanski zbornici trdno večino in je v težkih časih, skoro štiri leta, razkrila redko požrtvovalnost in od pravega patrijotizma navdano cilja zavedajočo se delavnost v interesu obrambe dežele in čim večjega olajšanja težkega položaja prebivalstva države, za kar Vam izrekam svoje posebno priznanje in svojo zahvalo.

Zagotavljajoč Vas in druge člane vlade svojega popolnega zaupanja, ki sem je imel tudi doslej, pozivljam vlado, naj s preizkušeno zvestobo vodi nadalje državne posle in mi nemudoma predloži primerne predloge, v katerih dobi izraza moje priznanje občudovanja vrednega napora sil in patrijotičnega zadržanja naroda v usodepolnih dnevih tega svetovnega boja v obsežnem sistemu narodnogospodarskih uredb in razširjenja volilne pravice, primernega sedanjemu velikemu času in žrtvam, ki jih je doprineslo prebivalstvo ter sestavljenem po življenskih interesih ogrske države.

Tisza l. r.

Karell r.

Oficijozen komentar tega cesarskega pisma naznanja, da se bo pri razširjenju volilne pravice vpoštevalo tudi tiste, ki so se pri obrambi domovine neposredno odlikovali. Že po volilnem zakonu iz leta 1913. dobe volilno pravico vsi tisti, ki so bili pri vojaki podčastniki. Zdaj misli vlada podeliti volilno pravico tudi imejiteljem hrabrostne svetinje. Obenem pa želi vlada premeniti volilni zakon tako, da dobe glasovalno pravico ne samo tisti ogrski državljani, ki znajo čitati in pisati ter

plačujejo 20 K davka, nego tudi tisti, ki so posestniki osmih oral polja ali lastniki zemljišča enakega pomena.

Predlog ogrske vlade ni torej niti senca tega, kar se imenuje splošna in enaka volilna pravica.

Recimo besedo. A glede na pravice ljudskih množic po demokratičnih načelih je Ogrska še zelo daleč za drugim svetom. Mali človek bo na Ogrskem še naprej nezadovoljen. Zahteval bo upravičeno, da dobi pravico sodelovati pri postavitvi in upravi. Volilno pravico bodo na Ogrskem razširili. Močnejši bo postal kolikor toliko mali človek. Naravno bo sledila kmalu na Ogrskem splošna in enaka volilna pravica. Saj pri nas v Avstriji se tudi ni mogla držati dolgo slavnoznana V. kurija, kmalu ji je sledila splošna in enaka volilna pravica. In naš demokratičen tok bo prisilil tudi popolno demokratizacijo deželnih in občinskih zastopov in demokratizacijo uprave. Kdor se mu bo ustavljal, bo pomandran.

Nujno potrebno bi bilo, da se demokratizira tudi hrvatski sabor.

× × ×

Avstrijski državni zbor je sklican na zasedanje 30. majnika. Čas je že.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Stroga naredba proti navijalcem cen.

Dne 15. aprila je stopila v veljavo nova cesarska naredba z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131, ki obsega zelo stroge dolžbe v varnost konsumentov. S to naredbo se je razveljavila cesarska naredba z dne 21. avgusta 1916, drž. zak. št. 261, o preskrbi prebivalstva z nepogrešnimi potrebnimi predmeti.

Nova cesarska naredba skuša uspešneje pobijati navijanje cen, kakor se je doslej moglo goditi na podlagi cesarske naredbe iz leta 1916. Dočim se je ta naredba nanašala le na nepogrešne predmete (neobhodno potrebne stvari) vporabljala se bo nova odredba na potrebne predmete sploh, to je na premičnine, ki neposredno ali posredno služijo življenskim potrebščinam ljudi in domačih živali.

Glede pregledovanja zalog, oddajanja, obratovanja, objavljanja cen in tržnega prometa so sprejete večinoma dosedanje določbe. Pripomniti pa je, da državna uprava potrebne predmete sme zahtevati od vsakega posestnika takih predmetov, ne samo od izdelovalcev in trgovcev, vendar pa od zasebnih gospodarstev le tedaj, če so zaloge nerazumno velike, torej čez normalno potrebo. Nova je tudi določba, da more državna uprava odrediti, da se potrebni predmeti postavijo pod zaporo na ta način, da se smejo oddati konsumentom le na podlagi oblastvenega ukaza ali dovoljenja.

Posebno važna je določba, da sme trgovati z živili in krmili načeloma le tisti, ki je dobil posebno dovoljenje od krajne politične oblasti potem, ko je stopila v veljavo nova cesarska naredba. To omejitev sme politična oblast raztegniti tudi na trgovino z drugimi potrebnimi predmeti. S to določbo skuša cesarska naredba omogočiti kontrolo prometa s potrebnimi predmeti in onemogočiti takozvano verižno trgovino.

Kdor prodaja živila obrtoma ali na trgu, mora poočistiti cene, politična okrajnost pa more gdrediti, da ta določba velja tudi za druge potrebne predmete; na vsak način se pa morajo pri potrebnih predmetih, ki so postavljeni v izložbah, razvideti prodajne cene.

Najvišje cene more vprihodnje ugotoviti le trgovski minister za prehrano. Prekoračenje najvišjih cen kaznujejo politične oblasti z zaporom od enega tedna do šestih mesecev, s čimer se more še združiti denarna kazen do 10.000 K.

Gotovo najvažnejše so določbe o navijanju cen. Cesarska naredba obsega nekatera nova dejstva, ki spadajo v ta okvir, obenem pa izdatno poostruje kazni za navijanje cen. Zelo težavno je bilo opredeliti pojem navijanja cen. Po cesarski naredbi iz leta 1916. je bil

kazniv, kdor je zahteval izrabljaje po vojnem stanju provzročene izredne razmere, očitno čezmerne cene. Navijanje cen pa ne zakrivi samo tisti, ki zahteva očitno čezmerne cene, temveč tudi tisti, ki si da take cene dodeliti ali obljubiti, poleg tega se morajo pri presoji vprašanja, ali je cena očitno čezmerna, vpoštevati vse imovinske koristi (takozvana »darila«), ki si jih storilec da izplačati ali obljubiti. Pri vsakem sodnem dvoru prve stopnje se ustanove preskuševališča za cene, ki bodo presojala na podlagi praktičnih gospodarskih izkušenj primernost cen. Obstajala bodo iz predsednika in njegovega namestnika in iz 12 udov, katere vse imenuje deželna politična oblast in sicer se imenujejo trije udje na podlagi izjav trgovinske in obrtne zbornice — vsaj eden teh mora pripadati trgovini — trije na podlagi izjav kmetijske glavne korporacije, šest udov se pa mora vzeti izmed konsumentov. Sodnik bo dobil na podlagi teh strokovnjaških mnenj cene, po katerih se bo mogel ravnati pri presoji pojma, kaj je pri posameznem predmetu očitno čezmerna cena.

Navijanje cen je prestopek, ki se kaznuje z zaporom od 14 dni do 6 mesecev, s čimer se more združiti denarna kazen do 20.000 K. Če je bil navijalec cen že enkrat obsojen radi navijanja cen ali če zakoniti dobiček presega 2000 K, se zakrivi pregrešek, ki se kaznuje s strogim zaporom od 2 mesecev do 2 let, s čimer se more združiti denarna kazen do 200.000 K. Ako so pa bili z navijanjem cen javni interesi posebno težko ogroženi, kaznuje se navijanje cen kot zločin s težko ječo od 6 mesecev do 3 let, s čimer se more združiti denarna kazen do 500.000 K.

Nova je določba, da je kazniv tudi tisti, ki napravi živila za človeški užitek neporabna ali pusti, da se pokvarijo, da bi jih uporabil z večjim dobičkom za druga-

čne namene. Spominjamo le na manipulacijo z mastjo za napravlanje mila. Te vrste navijanje cen se kaznuje po sodišču kakor drugače navijanje cen. Tudi verižno trgovino bodo odslej kaznovala sodišča kot pregrešek, če so se pa z njo posebno težko ogrožali javni interesi, kot zločin.

Med navijanje cen se prištevajo tudi napačne in nepopolne navedbe cene za potrebne predmete ali dejstev, ki so važna za določitev njihove vrednosti. Take navedbe so kaznjive, če se navajajo v računih, sklepnih listih, dobavnih listih, spremnicah ali v poslovnih knjigah. Kazni so iste kakor pri prestopku ali pregrešku radi navijanja cen.

Tudi proti brezimnim inseratom so naperjene določbe nove cesarske naredbe. Navijanje cen po naznanilih v dnevnikih se odslej kaznuje pri sodišču z zaporom od 14 dni do 6 mesecev, s čimer se more združiti denarna kazen do 20.000 K. Kaznuje se, kdor v tiskovini brezimno naznanilo o potrebnih predmetih provzroči ali priobči ali kdor stori v takem naznanilu navedbe, ki morejo vzbuditi sum o cenah ali poslovnih razmerah inserenta. Sicer pa naredba sploh prepevuje priobčevanje anonimnih naznanil take vrste.

Omeniti moramo še posebej, da so posledice obsodb pri prestopkih in pregreških radi navijanja cen iste kakor pri obsodbah radi goljufije. Navijalci cen in verižni trgovci, ki so bili obsojeni radi zločina, se pa morajo postaviti tudi pod policijsko nadzorstvo ali pa celo konfinirati na posebnih krajih, da se izključijo od vsakega prometa. Pa tudi tisti, ki so bili spoznani krivim pregreška navijanja cen, se smejo postaviti pod policijsko nadzorstvo ali konfinirati. Brzjava, pisma in druge pošiljatve se smejo tem osebam dostaviti šele potem, ko jih je pregledala policijska oblast.

Zastrana.

(Konec.)

Branjevka, pri kateri kupuje, kar potrebuje, se mu zdi poštena žena. Izposodil si je bil že prej nekaj od nje; brez pomisleka mu je naštel, kar jo je prosil.

Ali naj se obrne na koga drugega? Ne! Znancev, takozvanih prijateljev, ne nadleguj s takimi rečmi. Občuje se le izvrstno, če se uvidi, da si v ravnotežju s svojimi denarnimi zadevami.

Gostič je stopil drugo jutro h gospej Knipovi. Bil je vesel, ker se mu je mati pristrčno pismeno zahvalila. Oskolil se je in rekel:

»Bi mi li, gospa soseda, posodili za nekaj tednov sto kron?«

»Da, prav rada, gospod Gostič! A ravno sinoči sem ves svoj denar... V prvem tednu ni mogoče! Ali se mudi? Hm — hm, tako — tako —! Mudi se! Res, obžalujem, zdaj ne morem!«

Videlo se ji je, da ji je res žal. Praska po svojem malem lesenem predalu,

a še enkrat pove, da ne more. Gostič gre.

Toraj nič. Pozno popoldne je sedel Gostič v svoji sobi in je tuhtal. Potrka. In v sobo vstopi tisti poštni uradnik, ki ga je bil preganjal te dni in noči. Pokloni se, rekoč:

»Oprostite, ker Vas motim. Konradi sem. Spomnili se boste, da ste nedavno meni na dve poštni nakaznici uplačali 800 kron. Kakor sem dognal, sem pa sprejel le 700 kron!

»Dognalo se je, da sem se zmotil, ko ste Vi vplačali. Moj tovariš, gospod Franc, ki sedi pri drugem okencu, Vas pozna. Prosim, doplačajte mi v takratni naglici premalo vplačani znesek.«

»Gospod, pač se morate motiti. Meni ni znano, da bi bil premalo vplačal. Strogo pazim na red v mojih rečeh. Obžalujem, ne morem Vam ustreči.«

Uradnik je razočaran.

»Seveda, če tako govorite, ne morem ničesar storiti. Pravic nimam nasproti Vam nobenih. Le na Vašo poštenost se sklicujem.«

»No, saj bi se ne izgovarjal. A zadel niste na pravega.«

»Ne,« je odgovoril uradnik zdaj trdo. »Zdaj med nama, brez prič Vam povem, da ste mi vplačali sto kron premalo; tu, brez prič, trdim, Vi veste, da imate to vsoto preveč v svoji lasti.«

»In ponovno Vam odgovorim z »ne! Ker tako nastopate, sem prisiljen, da Vas prosim: zapustite sobo!«

× × ×

Gospa Knip je prepustila svojo malo branjarijo dekli. Šla je k svojemu tastu, vdovcu, ki je bil zaposlen v neki trgovini lesa. Vprašala ga je, če ji more za nekaj časa posoditi 100 kron. Nujno jih potrebuje.

Odgovoril ji je, da jih nima. Šel bo pa k nekemu cvetličarju, ki mu jih bo prinesel. Ko se je gospa Knip zadovoljno vračala domov, je pa šel tast k cvetličarju. Prosil ga je, naj mu še danes nujno posodi sto kron.

A tudi cvetličar jih je brez uspeha v svoji blagajni iskal. Rekel je pa, da bo vprašal svojo sestro, ženo poštnega uradnika Konradija, če mu jih more posoditi. Ona ima vedno kaj na strani.

Ko je prišel cvetličar k svojim so-

Legitimiranim nadzorstvenim organom se morajo dati pojasniti o zalogah in cenah, istotako se jim mora dovoliti vstop v poslovne prostore in vpogled v poslovne zapiske. V zasebna stanovanja je dovoljen vstop le s posebnim oblastvenim ukazom.

K sklepu pripominjamo, da je lastnik obrta odgovoren tudi za svoje namешčence, kar je tudi štatuirala šelenova, kakor se vidi, v resnici zelo stroga naredba.

× × ×

Zasluzki v vojski.

Dunajske velebanke so, izvzemši splošne depositne banke, objavile svoje računске zaključke za tretje vojno leto 1916. Zasluzile so več, kakor v mirovnem letu 1913.

Devet dunajskih velikih bank je imelo leta 1916. temeljne glavnice 963 milijonov 200 tisoč kron; njih pričuvne zaloge so znašale 543 milijonov 100 tisoč kron. Denarja imajo torej 1.506,300 tisoč kron: 300 milijonov kron več, kolikor so imele koncem leta 1913. V letu 1914. so trikrat zvišale lastno glavnico, štirikrat pa leta 1916. Ustanovna glavnica devetih dunajskih bank se je zvišala koncem leta 1913. od 801 milijona kron na 963,200.000 kron koncem leta 1916., torej za 162,200.000 kron. V ravno tisti meri so se pomnožile pričuvne rezerve od 396,100.000 kron za 147,000.000 kron in so narasle na 543,100.000 kron.

Še bolj kot lastno premoženje, kar posebno znači gospodarstvo med vojsko, so se pa pomnožile zaloge tujega denarja. Pri devetih dunajskih velikih in srednjih bankah je bilo vloženih na in knjižice 580,900.000 kron, na tekoči račun pa tri tisoč sto tri in sedemdeset milijonov kron. Dasi so podpisali tisoč milijonov na pet vojnih posojil, so se koncem leta 1916. povišale vloge na se hranilne knjižice na tisoč štiri sto dvajset milijonov devet sto tisoč kron; vlo-

rodnikom, so ti pravkar razpravljali o brezuspešni mozevi poti k agentu Gostiču. Zelo so bili razburjeni.

Zena je pa kljub temu vzela iz šparovčkov svojih otrok sto kron, dar babice, in jih je izročila svojemu bratu.

Še pred deseto uro je izročila gospa Knip svojemu sosedu, ki bi mu le rada pomagala iz zadrege, sto kron. Drugi dan je pa dobil poštni uradnik Konradi sledeče pismo:

Velecenjeni gospod!

Natančno sem vse preiskal in našel, da imate le Vi prav. Pošiljam Vam v prigibu sto kron in Vas prisrčno prosim, da mi oprostite.

Velespoštovanjem udani Vam

F. Gostič.

Čez 14 dni je zopet svetil mesec v Gostičevo sobo. Zbudil ga je. Veselil se ga je, saj je bil vrnil že 50 kron, ostalih petdeset bo pa lahko vrnil še čez 14 dni, tako mu je rekla prijazna gospa Knip. Gostič je tudi vedel, da jih bo lahko plačal. Našel je zopet sebe. Zadnji čas se mu je tudi vse posrečilo, kar je pričel.

ge tekočega računa pa na sedem tisoč 51 milijonov 6 sto tisoč kron. Devet dunajskih bank je upravljalo koncem leta 1913. tri tisoč sedemsto štiri in petdeset milijonov 270 tisoč kron: trikrat več, kolikor je znašalo lastno premoženje bank, a koncem leta 1916. so upravljale osem tisoč štiristo dva in sedemdeset milijonov 580 tisoč kron; toraj petkrat toliko, kolikor je znašalo njih lastno premoženje.

Čistega dobička so izkazale banke leta 1913. pri akcijski glavnici 801 milijon kron 102,600.000 kron; dividende so razdelili povprečno 10'03%. V letih 1914. in 1915. je znašal dobiček akcijske glavnice 67,500.000 in 97,500.000 kron, dividende so znašale povprečno 7'18 in 9'24%. Čisti dobiček leta 1916. je znašal pri akcijski glavnici, ki se je bila zvišala na 963,200.000 kron, 162,030.000 K; dividende so razdelili 10'4%. Čistega dobička so dosegli 67,500.000 kron in 97,350.000 kron, razdelili so pa le 10'4% dividendo. »Zasluzile« so toraj banke približno 20% več, a dividende so razdelile le 4% več.

× × ×

Poostrenje določb glede osebnih davkov.

Ces. naredba z dne 16. marca 1916 drž. zak. št. 124 vsebuje glede vpogleda v trgovske ozir. poslovne knjige ter glede kazenskih predpisov nove jako ostre določbe. Po teh določbah lahko davčna oblast od vsakega davkoplačevalca zahteva vpogled v knjige in če se temu pozivu ne ugodi, sme davčna oblast ozir. dotična komisija brez sodelovanja davčnega zavezanca odmeriti davek na podlagi pripomočkov, ki so ji na razpolago. Obveznost dovoliti vpogled v knjige obsega tudi dolžnost dati na razpolago pogodbe, zadolžnice, potbotnice, računске izvlečke, fakture in druge računске pripomočke in priloge. Če se vpogled v knjige odreče, se lahko nalože kazni zaradi nereda do 10.000 K. V kazenskem postopanju se lahko proti volji davčnega zavezanca izsili vstop v prostore, kjer so knjige shranjene in vpogled v nje. Glede kazni so se redovne kazni zvišale na 200 K in se sme izreči tudi zaporna kazen od enega dneva do treh mesecev, če presega znesek, za katerega se je davek prikrajšal, šest sto kron in če obdolženec ponovno zakrivi davčno prikrajšbo. Zaporna kazen do enega leta se lahko naloži, če presega davčna prikrajšba znesek 5000 kron. Razsodba se na stroške obsojenca tudi javno v listih razglasi. — Pri tem pa opozarjamo, da ostane § 245 še vedno v veljavi in da ga dotični, ki ima slabo vest, lahko porabi. Ta § pravi: ako kdo svoje napačne navedbe na pristojnem mestu popravi ali izpopolni, predno se mu je dostavilo prvo vabilo k zaslišanju kot obdolženec, ostane nekazniv in se mu predpiše le naknadni davek.

Epopeja.

Tale zanimiv razgovor beležim. Pristluškoval sem mu, ko je hitel narod iz cerkve.

»Mene je danes nekaj motilo v cerkvi.«

»Kaj?«

»Rad imam, da je v cerkvi mirno. In danes, ko je po sv. maši se vrnil strežnik na svoje mesto, je ropotal, da je vse zmotil.«

»Leseni podplati na njegovih čevljih so ropotali. Ni usnja, ni kavčuga.«

»Kaj se če, vojska je.«

»Bog ve, kdaj bo končana.«

»Zakaj nas Bog tako hudo tepe.«

»Kdaj li bo zopet mir?«

Nisem teh dveh starih mož več poslušal. Šel sem svoja pota. Ni kavčuga: ni podplatov in peta iz gumija, ni dobrih usnatih podplatov in več stvari ni.

V sv. pismu je zapisana beseda: »Usmiljenje Gospodovo je veliko, on se bo usmilil obilnih mojih grehov. Zakaj njegovo usmiljenje se sicer hitro približa, pa tudi njegova jeza, in v grešnike se ozira njegov srd.«

Nesrečni kavčuk! Koliko solza, krvi in trpljenja temnopoltnih ljudi je združenih s tem blagom razkošja in lagodnosti. Evropci vseh plemen in ver so neusmiljeno v vroči Afriki rubili najbrinetnejšim ljudem gumi. Grdo, o grdo je delal dobičkaželjni pritepenec z ubogim zamorcem, z ubogo zamorko: bič je pel svojo neusmiljeno, krvavo pesem po teh razgaljenih ljudeh, ki jim grejo ravno tiste pravice po božji in po človeški postavi, kakor manj brinetnim ljudem. Strašne stvari je uganjal nad temi revami mož iz Evrope, da obogati. »Korenina vsega hudega je lakomnost«, nas uči sv. pismo. A kaj mari prosvitljencu sv. pismo, kadar mu gre za to, da množi svoje zaklade.

In prosvitljeni svet je zagovarjal te zveri, ko so katoliški misijonarji proglasili svetu, kako delajo nositelji kulture z revnimi zamorci.

»Začetek slehernega greha je napuh: kdor se njega drži, bo napolnjen s kletvijo, in poslednjič ga on podre!« (Sir. 10. 15). V katekizmu smo se učili vsi, da je napuh prvi poglaviti greh. In ni li bil svet poln napuha pred vojsko. Ali ni svet že tajil Boga? Ali ne izvira iz napuha prevelika ljubezen do samega sebe, slavoželjnost in častilakomnost, baharija, zaničevanje Boga, vere, Cerkev in bližnjega, razprtija, prepir in kreg, trdovratnost, nepokorščina, hlimba, krivoverstvo.

Kako je postopal napuhnjeni svet s slabimi, ki se niso mogli braniti. Napuh in lakomnost, kolikokrat sta povzročili, da bi bili lahko vzkliknili, kakor je zapisano: »Ali ne tečejo vdovi solze po licih, in ali ne vpijejo zoper njega, kateri jih izžema? Z lic se namreč v nebesa vzdigujejo, in Gospod, ki se da izprositi, se jih ne veseli.« »Glejte! plačilo, ki ste ga utrgali delavcem, kateri so poželi vaša polja, vpije: in njih vpitje je prišlo do ušes Gospodu vojnih krdel.«

Ni li napuha in lakomnosti, te moderne kuge, tudi med nami? Nista li ravno napuh in lakomnost rodili vsega zla tudi med nami? Odprimo srca. Premagajmo napuh in lakomnost, ker, Bog se ustavlja napuhnjenim, poniž-

nim pa daje milosti. Dobro stori tisti, ki nastopa proti napuhu in lakomnosti, ki sta se tako grozno razpasla, da je Bog kaznoval svet s sedanjo kruto, krvavo svetovno vojsko. Res, edino Bog je resničen, vsak človek pa je lažnjiv. (Rim. 3. 4.). Ampak, Bog tudi angelom, ki so grešili, ni prizanesel, temveč jih je s peklenškimi verigami potegnil v brezno, in jih v trpljenje izdal, da se sodbi prihranijo! Vemo zakaj: nesrečni napuh.

Zakaj teče toliko časa kri? Zakaj toliko lakote, toliko gorja? Zakaj ne prikrajša gospod vojskinih trum teh dni žalosti in britkosti? Ali ni naslednik Kristusov katoličane rotil z milimi besedami, naj molijo, da zavlada mir; ni li rotil svetne mogotce s krepkimi besedami, naj se sklene mir? Ali je svet sledil besedam sv. očeta? Smo li tudi katoličani vse storili, da pospešujemo mirovno delo? Svet se vojskuje naprej, ker je pozabil na besede sv. pisma: »Če pa Cerkev ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik.«

»Molite eden za drugega, da boste ohranjeni.« — »Odpuščajte, in vam se bo odpustilo.«

Ogibajmo se glavnih grehov!

Če si jih pozabil, jih poišči v katekizmu; pridobil boš, če se ga pričneš iznova učiti.

Les — hrana in krmilo.

(Konec.)

Zanesljive izkušnje o prebavljanju lesnih hranilnih snovi vidimo v prvi vrsti le pri živalih, dasi tudi Autenriethov lesni kruh in lesne juhe človeškemu želodcu niso škodovale, seveda so ga le malo jedli. Autenrieth je poizkušal tudi z živalmi. Čudil se je namreč, kako morejo n. pr. v cerkvah živeti miši. Sodil je, da se prežive z lesom. Na žuželke se ni hotel niti sklicevati, ker se preveč razločujejo od živali z vročo krvjo. Pač je pa nekega mladega četrt leta starega psa prehranjeval sedem dni z redko kašo posebno pripravljene brezove moke. Pes se je popolnoma dobro počutil. Ubili so ga nato in raztelesili in se prepričali, da so bili vsi notranji deli popolnoma zdravi. Autenrieth tudi poroča, da so se mladi pjski dobro pitali z lesno moko lesnim kruhom in z nekoliko otrobi.

Autenriethove nasvete so v boljših časih seveda pozabili. Šele v sredi minulega stoletja so zopet žaganje uporabljali, ker je manjkalo klaje. Za to se je posebno v nemal profesor Lehmann v Tharandtu. Več časa je temeljito krmil 10 krav z žaganjem. Začetkoma je primešal en funt žaganja navadni rezanci; pozneje je to množino povišal končno na 4½ funte in jih je krmil tako 14 dni. Krave se niso čisto nič izpremenile; tudi mleko se ni zmanjšalo, pač je pa bilo še bolj tolsto in okusno. Žaganje so nato opustili deset dni in so kakor prej krave krmili. Množina in kakovost mleka je na to padla in se šele izboljšala, ko so krave začeli zopet z žaganjem pitati.

Dognalo se je, da kmet lahko eno četrtino žaganja primeša brez vsake škode klaji živine. Tudi pozneje so se še večkrat prepričali o neškodljivosti žaganja, če se poklada živini.

Vendar bi človeški želodec ne mogel prebaviti žaganja kakor ga prebavijo prežvekovalci. Haberlandt pravi, da bi se moral les zelo fino zmleti, ker le tako bi bilo mogoče prebavljanje. To je že tudi tübinski kancler zahteval Sicer pa priporoča profesor dr. Bürger kemično pripravljane lesa za prehrano. Njegovo postopanje je odkupila nemška vojaška uprava.

Posebno se pečajo učenjaki, kako naj bi izrabili toliščo, ki se zbira v lesu in to maščobo že tudi izrabljajo.

O prehranjevalni vrednosti lesa za človeka se sicer zdaj ne sliši veliko. Peki bi niti ne smeli mešati testa z žaganjem, ker bi bili kaznovani radi ponarejanja živil, a vsekakor je le zanimivo, ker se veda resno peča s tem vprašanjem in le želeli bi bilo, da bi se našel ključ, ki bi odprl les prehrani ljudi.

Jeza, nezadovoljnost in pobitost so vzroki za gatenja in slabe prebave. Mnogo ljudi trpi na tem, ne da bi pazili na to, mnogi pa so, ki hočejo to zlo odpraviti s črevo dražečimi, želodec slabečimi odvajili. Njim vsem naj bo opomnjeno, da se dobi izvrstno ne dražeče ter milo odvajilo: Fellerjeve čiste rastlinske rabarbarske kroglice z znamko »Elza-kroglice«. Njihov učinek je gotov in mil in jih lahko jemljejo tudi ženske in otroci. Vedno čujemo o draženju črevesa vsled rabe močno učinkujočih odvajil, radi tega je potrebno opozoriti na mile Fellerjeve Elza-kroglice. Predvojne cene: 6 škatlic tega izbornega sredstva za želodec stane franko samo 4 K 40 vin. Naroča se jih pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 264, Hrvatsko. Tudi Fellerjev bolečine tolažeči rastlinski esenčni fluid z znamko »Elza-fluid«, 12 steklenic samo za 6 K franko, se lahko obenem naroči, da se ima to izvrstno domače zdravilo vedno pri rokah, če se pri prepihu ali vlažnosti zbolijo. Na tišoče je prijatelj in naročnik Elza-preparatov. (ev)

Med brati in sestrami.

»Meč in ognjišče«. Ta velikanski film, ki je vzbudil v Nemčiji največjo pozornost in nam slika usodo ljudi v svetovni vojni, je pridobil »Kino Central« v deželnem gledališču. Predstavljal nam ga bo v soboto, nedeljo in ponedeljek. Poleg tega predstavlja še dva zanimiva filma: **Vojni maršal Hötendorff na tirolskem bojišču** in **»Jeruzalem v vojni«**. »Kino Central« je sedaj v službi vojaških domov in igra v korist namenom, ki so z vojaškimi domovi v zvezi.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg števil. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Listnica uredništva.

»Mi smo socialni demokratje«. Dopis se ne peča s stvarjo, ki smo jo bili izprožili. Smatram ga za osebne informacije in sem hvaležen zanj. Na duhovščino pa člankar ni mislil, ki le želi, naj bi bila med delavstvom akcija živahnejša, kot je zdaj.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

NESREČA

da izgubiš z izpadanjem in redko rastjo las najlepši, najplemenitejši naravni kras, in izgledaš vsled tega neznamen in postaren, zadene le onega, ki ne neguje svojih las. Zato svetujemo v doseg bujne rasti las Fellerjevo slovitno, pristno **Tannochina pomado za lase z zn. »Elza«**. Tisoči hvalijo njen dobri učinek proti naglavnim luskinam in izpadanju las. Ista stori puste lase bujne, voljne, dá lasem svet in obnovi prvotno bojo ter prezgodnjo osivelost prepreči. Predvojne cene: 1 lonček št. I. 1 K 60 vin., št. II. (močnejša vrsta) 3 K. — Za nego brk priporočamo Fellerjevo mazilo za brke; 1 lonček 50 vin. Le pristno se dobi pri lekarnarju **E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 264** (Hrvatsko).

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti števil. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Veliko skladišče v prvem nadstropju

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovjših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Veliko skladišče v prvem nadstropju